

Vážení a milí kolegové a kolegyně,

dostává se vám do rukou edukační materiál vytvořený primárně pro výstavu *Políbení múzou*. Na výstavě je ke shlédnutí 23 portrétů od předního českého grafika Pavla Piekara. Všechny portréty jsou zhotoveny technikou barevného linorytu.

Pár slov o barevném linorytu

Linoryt je tradiční grafická technika tisku z výšky - tiskne se ta část matrice (desky z linolea), která je vyvýšená. Vše, co má zůstat bílé nebo netištěné, se do linolea vyryje. Vyvýšené plochy se pak natrou barvou a přenesou tlakem na papír. Při užití barevného linorytu se využívá více barevných vrstev, čímž vznikne bohatší a živější obraz.

Postup:

1. Příprava motivu – Umělec si nejprve navrhne obraz a rozdělí jej na barevné plochy.
2. Řezání matric – Pomocí rydel vyřeže umělec do linolea připravené motivy. Pro každou barvu, která bude na finálním díle použita, bývá nutné vyrobit vlastní matrici. Pavel Piekar pro svá díla používá i několik desítek matric.
3. Tisk první barvy – Na desku se nanese barva válečkem a otiskne se na papír.
4. Další barvy – Po zaschnutí první vrstvy se z téže desky (nebo z další matrice) vyřežou nové části a nanese se další barva. Tisk se opakuje v přesném soutisku, aby barvy seděly na sebe. Tímto způsobem vzniká obraz z několika barevných vrstev, které se mohou překrývat, prolínat nebo doplňovat.
5. Výsledek – Každý otisk je originál, protože vzniká ručně. Série bývá omezená (většinou maximálně několik desítek kusů).

Odkaz na video o linorytu na ČT edu.

<https://edu.ceskatelevize.cz/video/16206-linoryt>

Rozšířené popisky

U každého portréту naleznete popisek se jménem zobrazeného umělce a QR kód, pod kterým se skrývá rozšířený popisek přibližující umělcův život a dílo. QR kód se dá načíst zaostřením fotoaparátu u mobilního telefonu, případně aplikace – čtečky QR kódů. Po načtení se vám daný popisek stáhne do mobilu ve formátu pdf. Video se pak spustí automaticky, případně se otevře nabídka ke zvolení přehrávače (youtube apod.). Rozšířené popisky jsou na výstavě na vyžádání dostupné i v tištěné verzi.

Edukační kartičky

Ke každému portrétu patří také edukační kartičky, které jsou zhotoveny ve třech variantách. **Varianta A** obsahuje plný text, tedy jméno osobnosti, životní data a povolání. **Varianta B** vybízí žáky k doplnění jména osobnosti. A **varianta C** vyžaduje doplnění povolání. Na **druhé straně kartiček** naleznete speciální úkol související s tvorbou daného umělce, v drtivé většině případů se jedná o tvořivou

činnost (vymýšlení písňe, navrhování půdorysu stavby, hledání zákoutí apod.). Pod úkolem je umístěn QR kód s rozšířeným popiskem. Práce s kartičkami je předně zaměřena na rozvoj čtenářsko-pisatelské gramotnosti, zcela jistě bude u žáků rozvíjet i mnohé klíčové kompetence.

Jak kartičky využít?

S kartičkami můžou pracovat jednotlivci i skupiny. Dle SEZNAMU OSOBNOSTÍ je možné si kartičky roztrždit, případně si vybrat, na jaké umělce se chcete zaměřit (např. umělci z doby baroka, pouze skladatelé apod.)

Je vaším cílem si výstavu projít a dozvědět se zajímavosti a fakta o daných osobnostech?

Nejjednodušší je rozdat mezi žáky kartičky var. A (vytištěné OBOUSTRANĚ) a nechat je, ať pracují s textem rozšířeného popisku, který najdou na 2. straně kartiček. U var. A (vytištěné OBOUSTRANĚ) žáci nemusí stát přímo před konkrétním portrétem, aby mohli s rozšířenými popisky pracovat, mohou využít QR kód z druhé strany své kartičky.

Máte-li čas, využijte kartičky var. B či C, do kterých žáci budou doplňovat chybějící údaje. U var. B a C doporučuji VYTISKNOUIT ZVLÁŠŤ přední strany (str. 1 a 3) a zadní strany (str. 2 a 4). Nejprve dáte žákům k dispozici pouze přední strany kartiček. Var. B je zaměřena na to, že žáci projdou výstavu, najdou stejný obraz, jako mají na kartičce, a doplní jméno osobnosti. Poté si načtou QR kód umístěný vedle daného jména, aby se o dané osobnosti něco dozvěděli. U var. C žáci musí najít správný obraz, načíst si QR kód a dle textu rozšířeného popisku doplnit správné povolání daného umělce. Jakmile budou mít žáci tuto část splněnou, mohou dostat druhé strany kartiček, kde na ně bude čekat speciální úkol. Můžete použít obě varianty – každý žák/skupina dostane jednu osobnost z kartiček var. B a jednu z var. C.

ČASOVÁ OSA A GRAF OSÍDLENÍ (dějepis, výtvarná výchova, hudební výchova, dramatická výchova)

U var. A je možné s časovou osou pracovat hned, u var. B a C po vyplnění předních stran.

Natáhněte na podlahu lana a umístěte je tak, aby svíraly pravý úhel. Na delší lano umístěte se žáky chronologicky jednotlivá období, ke kratšímu lanu umístěte jednotlivé umělecké obory (doporučuji toto pořadí: **HUDBA – MALÍŘSTVÍ – SOCHAŘSTVÍ – ARCHITEKTURA – LITERATURA PRÓZA – LITERATURA POEZIE -FOTOGRAFIE – FILM – DIVADLO**). Při umisťování historických období i jednotlivých oborů je možné si povídat, co do daného období a oboru patří. Do takto vytvořeného grafu nechte žáky umisťovat jednotlivé kartičky. Vznikne přehled, kdy který umělec žil a jakému oboru se věnoval. U některých umělců může dojít k překryvu (Bernini byl architekt i sochař, Faltejsková je básnířka i fotografka). Žáci mohou vymýšlet dvojice umělců, kteří se mohli setkat. Mohou hledat umělce, kteří zažili světové války, kteří si při své práci mohli svítit elektřinou, kteří mohli poslouchat rádio, kteří se nemohli svést automobilem apod. Práci s časovou osou je možné doplnit ještě prací s tabulkou vývoje populace. Na testovací lekci jsem se žáky řešila, zda mohlo vidět víc lidí dílo barokního architekta a sochaře Berniniho, nebo současné fotografky Terezy z Davle. V tomto případě není vždy nezbytně nutné najít přesnou odpověď, spíše nás takového otázky vybízí k povídání nejen o počtech obyvatelstva, ale i o možnostech člověka v dřívějších dobách a dnes (cestování, internet atd.), můžou také posloužit k diskuzi o významu umění, jeho proměnách atd.

SLEPÉ MAPY (zeměpis)

Kartičky je možné také umisťovat na slepé mapy. Slepé mapy světa a Evropy budou zalaminované ve formátu A3 na vyžádání k dispozici na výstavě. I práci se slepými mapami je možné doplnit prací s tabulkou o vývoji populace. Chcete-li se zaměřit na osobnosti, které ve svém díle zpracovávají zeměpisná témata, doporučuji filmovou tvorbu W. Allena, který natočil několik krátkých filmů o New Yorku (v rozšířených popiscích najdete odkazy na film). Ukázky švédské krajiny i měst najdete ve videoukázce v rozšířeném popisku věnujícímu se I. Bergmanovi. Krátké video z Benátek čeká u A. Vivaldiho. Tématice měst a jejich přetváření se také samozřejmě věnovali hojně architekti – Bernini a Santini. Především u Santiniho se velmi dobře dá pracovat i se slepou mapou ČR, do které budete zanašet významné stavby tohoto geniálního architekta. Na stránkách muzea je samostatně ke stažení výuková lekce o J. S. Bachovi, ve které se propojuje zeměpis – mapování Bachových cest a hudební výchova.

HRY

Kromě speciálních úkolů je možné si s kartičkami také zahrát HÁDEJ, KDO JSEM. Nebo hrát na OŽIVLÉ OBRAZY – žák zaujme stejnou pózu jako umělec na obraze a ožije (promluví – inspiraci pro svoji řeč může najít v rozšířeném popisku). Je možné hrát i PANTOMIMU – předvádět obor, který umělec zastupuje a následně se snažit přiblížit beze slov i konkrétního umělce.

KONVERZACE (cizí jazyky)

Kartičky je možné také využít pro výuku cizích jazyků. Je možné s nimi trénovat slovní zásobu týkající se umění, ale také např. popisu postavy, barev atd. Stačí jen dětem rozdat kartičky a nechat je popisovat, koho a co na kartičkách vidí. Velmi dobře se hraje v cizím jazyce i hra Hádej, kdo jsem. V rozšířeném popisku W. Allena najdete několik videoukázek v AJ.

STUDIUM UMĚNÍ OBECNĚ

Kartičky samozřejmě využijete i při výuce hudební výchovy, výtvarné výchovy, divadelní a filmové výchovy a dějin umění. Všechny videoukázky v rozšířených popiscích jsem se snažila vybrat tak, aby co nejvíce korespondovaly s daným umělcem. U hudebníků se jedná předně o kvalitní nahrávky natočené v prostředí korespondujícím s hudebníkem (Braniborské koncerty nahrané přímo na zámku, ve kterém J. S. Bach přímo působil, mše nahrané v kostelích odpovídajících vyznání dané osobnosti apod.). U režisérů je možné vždy shlédnout alespoň trailer, často dokonce i celý film.

HUDEBNÍ UKÁZKY PRO (NE)UČITELE HUDEBNÍ VÝCHOVY

U všech skladatelů je možné si pustit hudební ukázky jejich děl. Na vyžádání budou k dispozici na výstavě krepové papíry (nastříhané na pruhy, malé kousky i celé role). Vřele doporučuji je žákům k poslechu hudby nabídnout. Krepový papír je skvělý materiál, je lehký, krásně vlaje, je dostatečně dlouhý, aby se ho chytilo několik žáků. Dovolte žákům, ať pomocí krepáku ztvární

průběh poslouchané hudby. Můžou se společně pokusit o efekt padáku, můžou s krepákem tančit, popoběhnout, ale i jen staticky stát a pomocí pohybů ruky a vlajícího krepáku zhmotnit průběh skladby. Podrobněji popsané typy, jak s krepákem při pouštění hudebních ukázek pracovat naleznete v samostatné lekci věnované cestám J. S. Bacha.

KOŠÍČEK S POMŮCKAMI

VYRAZÍTE-LI NA VÝSTAVU BEZ PRŮVODCE, VYŽÁDEJTE SI V KANCELÁŘI KOŠÍČEK S POMŮCKAMI. Naleznete tam: vytištěné rozšířené popisky, psací potřeby, papíry, krepové papíry, zalaminované mapy světa a Evropy ve formátu A3, zalaminovaný graf k časové ose a tabulky s vývojem populace, lana pro vytvoření časové osy včetně popisků, slovník cizích slov, anglický obrazový slovník, česko – anglický slovník a atlas světa pro děti). Bude-li Vám v košíčku něco chybět, budeme rádi, když to nahlásíte u nás v muzeu.

Závěrem

Milí kolegové, výstava Pavla Piekara nabízí nejen setkání s 23 zajímavými osobnostmi, ale především nabízí mnoho obrazového materiálu. Mám zato, že J. A. Komenský měl pravdu, když psal své stěžejní dílo o pedagogice. Moc Vám i sobě přeji, ať jsou pro Vás edukační materiály, které jsme v muzeu připravili, ve výuce využitelné. Ať poslouží nejen při výstavě, ale i při jiných příležitostech.

Každá školní návštěva má pro naše muzeum obrovský smysl. Je to pro nás jediná cesta, jak moci předávat a snad i obohacovat kulturní dědictví.

Napadnou-li Vás připomínky a návrhy na vylepšení edukačních materiálů či programů, budeme rádi, když nám je sdělíte. Chceme být otevřenou a naslouchající institucí.

Za celý tým Městského muzea Lanškroun

Tereza Haiflerová

PRO REZERVACI NÁVŠTĚVY VÝSTAVY PROSÍM VOLEJTE NA

TEL. 771 226 875 NEBO PIŠTE NA tereza.haiflerova@kclanskroun.cz

VÝSTAVA JE PŘÍSPUTNÁ S PRŮVODCEM I BEZ POUZE PO PŘEDCHOZÍ DOMLUVĚ.

TĚŠÍME SE NA VÁS.